

การใช้สื่อ ทูทางสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด

MEDIA USE AND SOCIAL CAPITAL AND PARTICIPATION IN SOCIAL ACTIVITIES AMONG THAI YOUTHS IN TRAT

พิชยา ครุพานิช¹

Pitchaya Krupanit

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับทุนทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด 2.ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้านของเยาวชนกับทุนทางสังคมของเยาวชน และ 3.ศึกษาถึงการใช้สื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อพื้นบ้าน และทุนทางสังคมของเยาวชนกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี และอาศัยอยู่ในจังหวัดตราด จำนวนทั้งสิ้น 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยมีระดับนัยสำคัญ .05 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผลการศึกษา 1.พบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และอาชีพบิดากับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย คือ เยาวชนที่มีรายได้สูงสามารถพบปะ ทำกิจกรรม และเข้ากลุ่มเพื่อนฝูงได้มากกว่าเยาวชนที่มีรายได้ต่ำกว่า 2.พบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตกับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย คือ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) สามารถสร้างความเป็นกลุ่มและเครือข่ายให้กับเยาวชนได้ 3.พบความสัมพันธ์ระหว่างสื่อโทรทัศน์และสื่อพื้นบ้านกับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ และพบความสัมพันธ์ระหว่างสื่อพื้นบ้านกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน คือ การบริโภคสื่อโทรทัศน์ที่มีการสอดแทรกสาระและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชนสามารถสร้างทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจให้แก่เยาวชนได้ รวมไปถึงการใช้สื่อพื้นบ้านด้วยที่สามารถสร้างทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจได้ เนื่องจากการใช้สื่อพื้นบ้านทำให้เยาวชนซาบซึ้งและภาคภูมิใจกับจังหวัดของตนเอง ซึ่งความรู้สึก

นี้จะช่วยให้เยาวชนมีความไว้วางใจต่อคนอื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมในที่สุด

ABSTRACT

The objectives of this research were to examine the use of media (television, radio, news, internet, and folk media) by youths and their relationship with social capital (group & network and trust), and participation in social activities in young people in Trat. I surveyed a representative sample of 15- to 24-years olds (N=400) with questionnaire and analyzed data with SPSS. The statistics employed for the data analysis was Multiple Linear Regression Analysis. From the study, I found that income and father's income were positively related to social capital (group & network) because young people who have more money can go to meet and spend time with friends more than young people who have less money. Internet media use were positively related to social capital (group & network) because using internet through social network can foster young people's social capital (group & network). Television and folk media use were positively related to social capital (trust) and folk media use was positively related to participation in social activities because watching entertainment television like dramas which have an advantage content can enhance the production of social capital (trust), together with using folk media can foster young people's social capital (trust)

¹ นิสิตปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

because it make young people feel sentimental and proud of their province and this feeling can enhance participation in social activities.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันต้องยอมรับว่าประเทศไทยกำลังมีการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม จึงมีการนำเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคของข้อมูลข่าวสารที่ “สื่อ” ได้เข้ามามีบทบาทและทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนสื่อผ่านบ้าน ซึ่งสื่อเหล่านี้ได้แทรกเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทยไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีการเข้าถึงสื่อแต่ละประเภทอย่างหลากหลาย และใช้เวลาค่อนข้างมาก จากผลการวิจัยของ อมรวิรัช นาคทรพรพ (2548) ได้ระบุว่า เด็กและเยาวชนไทยใช้เวลาถึง 1 ใน 3 ของชีวิตไปกับสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุให้เยาวชนไทยรับเอาวัฒนธรรมของโลกตะวันตกและมีการลอกเลียนแบบจากสิ่งต่างๆ ที่พวกเขาพบเห็นมาโดยที่ยังไม่ได้มีการกลั่นกรองเสียก่อน ส่งผลให้เกิดค่านิยมที่ผิดๆ เกิดทัศนคติในเรื่องของความสะดักสบาย ความฟุ้งเฟ้อ และความพยายามดิ้นรนไขว่คว้าทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสม ศีลธรรม และจริยธรรมอันดีงาม (กุศล สุนทรธาดาและคณะ, 2549)

เมื่อสภาพศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมเสื่อมลงจึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่างๆ ของเยาวชน เช่นโครงการวิจัยเรื่องการประมวลสถานการณ์ ปัญหาเด็กในมิติวัฒนธรรม และข้อเสนอต่อบทบาทของกระทรวงวัฒนธรรมในการพัฒนาเด็ก ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงวัฒนธรรม ที่ได้มีการประเมินสถานการณ์ปัญหาเด็กในด้านวัฒนธรรม โดยมีการแบ่งเป็นมิติต่าง ๆ โดยได้มีการประเมินไว้ดังนี้ (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2548)

มิติตาสานาและครอบครัว พบว่า สถานการณ์ของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีอัตราการจดทะเบียนสมรสลดลง ในขณะที่อัตราการหย่าร้างเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยิ่งไปกว่านั้น ครอบครัวไทยยังต้องต่อสู้ดิ้นรนกับปัญหาคุณภาพชีวิตในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก จากการวิจัยหลายชิ้นพบว่าพ่อแม่จำนวนมากในปัจจุบันรู้สึกห่างเหินลูก นอกจากนี้ ข้อมูลจากโครงการ Child Watch ของ สกว. ยังพบอีกว่าวัยรุ่นโดยเฉลี่ย

ใช้เวลากับครอบครัวน้อยลง ส่วนในมิติตาสานานั้น เด็กไทยมีแนวโน้มห่างเหินจากสถาบันศาสนามากขึ้นเช่นกัน จากการสำรวจพบว่าเด็กวัยรุ่นร้อยละ 45 ไม่ไปทำบุญ ตักบาตร และร้อยละ 65 ไม่เคยไปวัดฟังเทศน์เลยในรอบ 1 เดือน ในทางตรงกันข้าม วัยรุ่นกลับเลือกที่จะใช้ชีวิตตามห้างสรรพสินค้า ดูภาพยนตร์ คุยโทรศัพท์ ส่งข้อความทางมือถือ หรือเล่นอินเทอร์เน็ตเพื่อการพูดคุยและความบันเทิงมากกว่า

มิตินิโภค พบว่า ปัจจุบันเด็กไทยจำนวนมากกำลังเผชิญกับกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยม หรือ อาจจะเรียกได้ว่าเป็น “วัฒนธรรมกิน ดื่ม ซอปป” ซึ่งเป็นตัวเร่งให้เกิดค่านิยมบริโภคนิยมในหมู่เด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก “โครงการเด็กไทยรู้ทัน” ได้ทำสำรวจการบริโภคขนมของเด็กไทยพบว่า เด็กและเยาวชนอายุ 15-24 ปี ใช้เงินซื้อขนมถึงปีละ 161,580 ล้านบาท และรายงานของแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยยังชี้อีกว่า เด็กในยุคปัจจุบันเป็นโรคที่เกิดจากการกินมากขึ้น พบเด็กอ้วนเพิ่มมากขึ้นในจำนวนที่น่าตกใจ

นอกจากสถานการณ์ด้านเด็กติดบริโภคนิยม อาหารขยะต่างๆ ที่มากับสื่อโฆษณาแล้ว ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นเองก็กำลังเผชิญกับกระแสที่ดึงดูดให้เด็กใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือยด้วยข้อมูลจากการสำรวจโดยสำนักเอบีเคโพลเรื่องการใช้จ่ายสินค้าแบรนด์เนมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 2546 พบว่า วัยรุ่นชายและหญิงนิยมซื้อสินค้าแฟชั่นราคาแพงหรือของมีเยื่อหุ้มมากขึ้น เช่น โทรศัพท์มือถือเฉลี่ยราคาแพงที่สุดที่เคยซื้อคือ 10,931 บาท นาฬิกา เฉลี่ยราคา 9,130 บาท น้ำหอม เฉลี่ยราคา 2,375 บาท กระเป๋าถือ เฉลี่ยราคา 4,530 บาท เป็นต้น

ปัญหาการบริโภคของมีเนมาของเยาวชนยังเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่นับวันก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ข้อมูลจากมูลนิธิเมาไม่ขับระบุว่าปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการบริโภคสุราสูงเป็นอันดับ 5 ของโลก และจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในช่วง พ.ศ. 2534 – พ.ศ. 2546 วัยรุ่นโดยเฉพาะสตรีอายุ 15 – 19 ปี เป็นกลุ่มที่มีอัตราเพิ่มสูงสุด คือเพิ่มขึ้นถึง 5.6 เท่า ซึ่งปัญหาการบริโภคของมีเนมาได้สร้างปัญหาตามมามากมายทั้งในเรื่องอุบัติเหตุที่ได้คร่าชีวิตวัยรุ่นไปเป็นจำนวนมากในแต่ละปีไปจนถึงปัญหาการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ไดตั้งใจอีกด้วย

มิติด้านสื่อและการแสดงออกทางเพศ พบว่า สถานการณ์เด็กไทยกับเสรีภาพและการแสดงออกทางเพศกำลังกลายเป็นปัญหาที่นับวันจะรุนแรงยิ่งขึ้น ข้อมูลจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (อ้างในอมรวิรัช นาคทรพรพ, 2548)

ได้ชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันวัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่อายุเฉลี่ยประมาณ 14 – 18 ปี และมีแนวโน้มว่าอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกจะน้อยลงเรื่อยๆ และมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในอัตราเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ข้อมูลของสถาบันดูเร็กซ์ชี้ว่าวัยรุ่นไทยครองแชมป์โลกในเรื่องเพศนับตั้งแต่ด้านค่านิยมการมีคู่นอนมากกว่าหนึ่งคนสูงที่สุดในโลก เริ่มเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาช้าที่สุดในโลก มีการใช้ยางอนามัยเมื่อมีเซ็กส์ครั้งแรกน้อยที่สุดในโลก และพ่อแม่ไทยมีบทบาทในการสอนเรื่องเพศแก่ลูกน้อยที่สุดในโลก

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเพศของวัยรุ่นก็ดูจะสูงขึ้นด้วย เด็กและผู้หญิงถูกข่มขืนเพิ่มขึ้นปีละกว่าพันราย พื้นที่สาธารณะกลายเป็นพื้นที่ปลอดภัยมากขึ้น ข้อมูลจากสภาพัฒนาฯ ได้สะท้อนว่า สถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มวัยรุ่นได้เติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง 15 -19 ปี

มิติการเสี่ยงโชค พบว่า เด็กไทยในปัจจุบันเติบโตมาพร้อมกับสิ่งแวดล้อม หรือสังคมวัฒนธรรมที่มีค่านิยมเสี่ยงพนัน ทั้งนี้ข้อมูลจากการสำรวจในงานวิจัย 2 ชิ้น คือ งานวิจัยของคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อ้างใน อมรวิรัช นาคทรพ, 2548) และจากโครงการ Child Watch พบว่า เด็กวัยรุ่นในช่วงมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาอยู่ในวงจรการพนันบอลถึง 400,000 ถึง 500,000 คน หรือประมาณร้อยละ 5 ของประชากรในกลุ่มอายุ และคิดเป็นร้อยละ 25 ของผู้ที่อยู่ในวงจรการพนันบอลทั้งหมด ผลงานวิจัยระบุอีกว่าเฉพาะตัวเลขของประชาชนที่ต้องสูญเสียให้กับการพนันฟุตบอลอยู่ระหว่าง 12,000 – 16,000 ล้านบาทต่อปี แม้แต่ตัวเลขการขายหวยบนดินของนักศึกษาที่สูงขึ้น และกลายเป็นเรื่องปกติที่วัยรุ่นจำนวนมากเห็นว่าเป็นรายได้เสริม เป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน หรือเป็นการช่วยเหลือครอบครัวอีกทางหนึ่ง หรือเป็นสิทธิและความต้องการของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถทำได้ สถานการณ์การพนันในหมู่วัยรุ่นยังมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากความคิด ความเชื่อ หรือค่านิยมใหม่ของเด็กไทยที่ถือว่า การพนันหรือการเสี่ยงโชคเป็นการลงทุนต่ำ อาจจะได้ผลกำไรกลับคืนทวีคูณถ้าโชคดี และเป็นช่องทางหรือโอกาสสำคัญของการรวยลัด ที่จะมีแต่ได้ไม่มีเสีย

มิติแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม พบว่า ปัจจุบันเด็กไทยต้องเผชิญกับความต่างทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ตั้งแต่ปัญหาการตระหนักหรือข้อขัดแย้งทางวัฒนธรรม การตกเป็นเหยื่อแห่งความขัดแย้งเนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ข้อมูลจากโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) ของสำนักงานกองทุน

สนับสนุนการวิจัย (สกว. อ้างในอมรวิรัช นาคทรพ, 2548) ได้สะท้อนถึงปัญหาเยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังเผชิญกับปัญหาความแตกต่างและรอยร้าวทางวัฒนธรรม เช่นเดียวกับปัญหานักศึกษาอาชีวศึกษาด้วยกันที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น งานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว. อ้างในอมรวิรัช นาคทรพ, 2548) ยังได้ชี้ถึงปัญหาการยกพวกตีกันของคู่อริต่างสถาบันว่าเป็นรูปแบบการต่อต้านของเยาวชนที่มีต่อสังคมอีกประเภทหนึ่ง

ปัญหาเหล่านี้ได้ครอบคลุมไปถึงปัญหาเยาวชนไทยในจังหวัดตราดด้วยที่ยังคงพบปัญหาอยู่เช่นกัน ตามการนำเสนอผลการวิจัยสถานการณ์เยาวชน (Child Watch) ของจังหวัดตราด ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยดำเนินการสำรวจพฤติกรรมเยาวชนในรอบปี 2550-2551 พบว่า

ด้านสุขภาพอนามัยพบว่า เมื่อพิจารณารูปร่าง น้ำหนักและสัดส่วน เยาวชนมีอัตราปัญหาโรคอ้วนใกล้เคียงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออก แต่มีปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งเป็นคราวถึงประจำในระดับมัธยมศึกษา-อาชีวศึกษาลดร้อยละ 14-40 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคตะวันออก ที่มีตัวเลขอยู่ที่ร้อยละ 18-38 แต่เมื่อเทียบกับปี 2549 มีตัวเลขที่ลดลง ส่วนปัญหาการสูบบุหรี่พบว่า ในระดับมัธยมปลายค่าการสูบบุหรี่มีแนวโน้มที่สูงขึ้นถึงร้อยละ 9.3 สูงกว่าระดับภาคที่มีตัวเลขร้อยละ 8.6

ด้านภาวะทางสังคมพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวพบว่าเยาวชนไม่ได้อยู่กับพ่อแม่มากขึ้น โดยเฉพาะในเยาวชนกลุ่มอาชีวศึกษา ซึ่งมีร้อยละ 37.1 สูงกว่าระดับภาคที่มีตัวเลขอยู่ที่ร้อยละ 33.3 แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยเสี่ยงที่ผู้ปกครองต้องระวังเพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนประพฤติดนไม่เหมาะสม ยังคงเป็นการเล่นเกมออนไลน์และสื่อลามกต่าง ๆ

หลังจากที่ได้ประมวลสถานการณ์ปัญหาเยาวชนไทยในมิติต่างๆ และปัญหาของเยาวชนไทยมาแล้ว ช่วยให้เห็นว่า ค่านิยมและแบบแผน (Pattern) ของเยาวชนไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปไม่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรุ่นพ่อแม่ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความทันสมัยและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นตัวผลักดันให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตที่ต่างออกไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทยในที่สุด ทำให้ขาดการพัฒนาและขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ขาดศักยภาพและการส่งเสริมทุนทางสังคม และเป็นสาเหตุของความยากจน

เนื่องจากเยาวชนคืออนาคตของชาติ เป็นผู้ที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาเยาวชนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกรัฐ ทุกสังคมให้ความสำคัญ เพื่อเตรียมความพร้อมของประชากรสำหรับอนาคต ดังนั้นหากเยาวชนตกอยู่ในสภาพปัญหาดังกล่าวย่างชัดเจน ย่อมไม่สามารถที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ แต่ในทางกลับกัน หากมีการพัฒนาทุนทางสังคมและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก็สามารถช่วยให้เยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งเกิดการพัฒนายั่งยืนขึ้นได้ในที่สุด ดังนั้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศแก่พสกนิกรชาวไทย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยให้ดียิ่งขึ้น (สมพร เทพสิทธา, 2546) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 เป็นต้นมา จนกระทั่งได้อธิบายความหมายอย่างชัดเจนไว้ในปีพ.ศ.2542 ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี” (วรเดช จันทรศร และคณะ, 2551)

การพัฒนาในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเน้นพื้นฐานการพึ่งตนเองเป็นสำคัญโดยพยายามนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันก็ต้องไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม และถ้าหากเป็นไปได้ต้องเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นด้วย หรือเป็นการพัฒนาที่เพิ่มพูนในทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นทุน

มนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ สติปัญญา และการพัฒนาจิต ทุนสังคมคือ การช่วยเหลือเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์สุจริต ที่ก่อให้เกิดการร่วมมือกัน ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม ทุนทางด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องจักร และเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งจะเกิดสถานการณ์ดังกล่าวได้จะต้องปราศจากซึ่งความโลภ หรือความเห็นแก่ตัวจนมากเกินไป ซึ่งจะทำให้เรามีชีวิตอยู่ได้โดยรู้จักพอ คือ พอมีพอกิน หรือพอมีพอใช้ และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ซึ่งก็เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี สำหรับการพัฒนาประเทศโดยรวมจะต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยใช้หลักวิชาการ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับขั้นตอนแต่ละขั้นตอนของการพัฒนา

นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ที่มีการใช้แนวคิดการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางก็ได้มีการอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมานำทางพัฒนาและบริหารประเทศด้วยเช่นกัน โดยให้ความสำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และมุ่งการพัฒนาที่สมดุลและมีการบูรณาการเชื่อมโยงทุกมิติทั้งด้านตัวตน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย แนวคิดการพัฒนาสู่ความพอเพียงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการรวมตัวเรียนรู้และขยายเครือข่ายการพัฒนาอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และเป็นพลังขับเคลื่อนทางสังคมที่สำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2549) ซึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 นี้ยังคงเน้นการสร้างสมดุลและภูมิคุ้มกันให้กับระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยผ่านการพัฒนาทุน 3 ประการ คือ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเริ่มจากคนในระดับปัจเจก ขยายออกไปในระดับครอบครัว ชุมชน สถาบัน และประเทศ ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะมุ่งสู่การสร้าง “ความสุข” ให้เกิดขึ้นแก่คนและสังคมไทย ซึ่งเป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการเพิ่มทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจุดเน้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ก็ยังคงเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพราะคนเป็นผู้สร้างทุนเหล่านี้ และหากคนมีทุนเหล่านี้ อยู่ในตัว เช่น คนมีจิตสำนึกที่ดี ครอบครัวก็就会有ความอบอุ่น อีกทั้งมีรายได้ที่พอเพียงกับการยังชีพ ส่งผลให้ชุมชนมีความสุขจากชุมชนก็ขยายไปยังสถาบันต่าง ๆ และไปถึงระดับประเทศ ในที่สุด (กรมการศาสนา, กระทรวงวัฒนธรรม, 2550)

อีกทั้งนโยบายเยาวชนแห่งชาติ และแผนพัฒนาเด็ก และเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545-2554) ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีประกาศนโยบายเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2545 มีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยทำคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาโดยตลอด จนถึงฉบับที่ 9 ได้คาดการณ์ทิศทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว 10 ปี โดยสอดคล้องกับช่วงเวลาของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เพื่อให้กระบวนการพัฒนาเยาวชนแห่งชาติดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวมีบทบาทหลักในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ สนับสนุนให้องค์กรสำคัญอื่นๆ ของสังคม เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาชีพ สถาบันการเมืองการปกครองทุกระดับ โดยเฉพาะองค์กรบริหารส่วนตำบล องค์การภาคเอกชน และสถาบันสื่อมวลชนมีบทบาทและประสานความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนา และในการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของเยาวชนอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนผู้ให้บริการแก่เยาวชนทั้งภาครัฐการ และนอกภาครัฐการได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติ ทำงานอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ สนับสนุนการออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเยาวชน สนับสนุนให้มีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาเยาวชนโดยมีดัชนีชี้วัดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้เยาวชนในแต่ละวัยได้รับการตามสิทธิและความต้องการพื้นฐานตามมาตรฐานสากลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผลรอบด้าน มีความคิด ความรับผิดชอบและกล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา หลักธรรมทางศาสนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ สนับสนุนให้เยาวชนแต่ละวัยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสังคมอย่างสร้างสรรค์ในกิจการของชุมชนและการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า “สื่อ” มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสังคม นอกจากสื่อจะมีบทบาทในการสื่อสารหรือให้ข้อมูลข่าวสารแล้ว สื่อยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่าเด็กและเยาวชนทั่วโลก รวมทั้งเด็กและเยาวชนไทยต่างเกิดและเจริญเติบโต

ท่ามกลางวัฒนธรรมที่มีสื่อเป็นสิ่งแวดล้อมและปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ (อมรวิรัช นาคกรทรรพ, 2548) สื่อมวลชนจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีพลังต่อการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับคนในสังคม ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างและขยายสุขภาวะให้แก่เด็กและเยาวชน ขณะเดียวกันสื่อก็ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างขยาย และกระทำซ้ำทุกขภาวะให้กับเด็กและเยาวชนเช่นกัน

นอกจากนี้รายงานการวิจัยในต่างประเทศได้ระบุถึงผลกระทบจากการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ทั้งด้านลบและด้านบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อนักเรียนทางสังคม ดังเช่น พัตนัม, เกิร์บเนอร์, กลอส, มอร์แกน และซิกโนเรียลลี (Putnam, 2000; Gerbner, Gross, Morgan & Signorielli, 1980) ได้กล่าวไว้ว่า การดูโทรทัศน์ที่เน้นในเรื่องของความรุนแรง ความกลัว และการใช้อำนาจในทางที่ผิดจะเป็นการสร้างการมองโลกในแง่ร้าย ซึ่งส่งผลให้มีความไว้วางใจต่อบุคคลอื่นลดลง อีกทั้งเวลาที่ถูกใช้ไปกับสื่อจะไม่ถูกใช้กับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น นั่นคือ การใช้สื่อในปริมาณมากโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ จะเป็นการลดการเข้าร่วมทางสังคมและลดความไว้วางใจที่มีต่อบุคคลอื่นลง

ทั้งนี้ในส่วนของผู้บริโภคที่มีการใช้ทั้งโทรทัศน์และสื่ออินเทอร์เน็ต ผลจากการศึกษาหลายๆชิ้น พบว่า มันมีความสัมพันธ์ทางด้านบวกกับการดูข่าวและละครที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Pasek, Kenski, Romer & Jamieson, 2006; Shah, McLeor & Yoon, 2001) ขณะที่นีย์ และเออเบริง (Nie & Erbring, 2000) พบว่ามีความสัมพันธ์ทั้งทางด้านลบและทางด้านบวกซึ่งขัดแย้งกับพัตนัม (Putnam, 2000) ที่พบแต่ผลทางด้านลบเท่านั้น

เนื่องจากมีความสัมพันธ์ที่ไม่คงที่ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตและทุนทางสังคมดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ทำให้นักวิจัยหลายๆคนได้สันนิษฐานว่าผลจากการใช้สื่อนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาของมัน (Romer, Jamieson & Pasek, 2009) ดังเช่นมอย และเชิร์ฟเฟร์ (Moy & Scheufele, 2000) ได้แสดงให้เห็นว่าความไว้วางใจของบุคคลมีผลทางบวกกับการดูโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิง ซึ่งรายการที่ให้ความบันเทิงนั้นก็หมายรวมถึง ละครที่ให้ความสุขใจ สบายใจ เกมสัฟว และเกมสัฟวาต่าง ๆ ซึ่งสิ่งบันเทิงเหล่านี้มักจะให้ความคาดหวังเกี่ยวกับการสนับสนุน การจบลงอย่างมีความสุข และการได้รับชัยชนะด้วย อีกทั้ง คาเพลล่า, ลี และเซาเวลล์ (Cappella, Lee & Southwell, 1997) ยังพบว่า การดูสถานการณ์ที่ตลกๆ นั้นมีความสัมพันธ์กับการไว้วางใจต่อบุคคลอื่นทางด้านบวกด้วยเช่นกัน ซึ่งการค้นพบเหล่านี้ได้สนับสนุนแนวความคิดที่ว่า การใช้สื่อที่ให้ความบันเทิงมีความสัมพันธ์กับการไว้วางใจต่อบุคคลอื่นในทางบวก (Kim, 2007)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า นอกจากการใช้สื่อสามารถก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การใช้สื่อยังสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย และด้านความไว้วางใจ หรือส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กและเยาวชนไทยหรือไม่ และจะเกิดผลทางบวกหรือทางลบอย่างไรบ้าง

คำถามการวิจัย

การใช้สื่อของเยาวชนมีบทบาทหรือมีอิทธิพลต่อทุนทางสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราดหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ และสื่อพื้นบ้านของเยาวชนกับทุนทางสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยร่วมหรือปัจจัยอื่น ๆ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นกับทุนทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อยังมีผลต่อทุนทางสังคมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราดครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชนกับทุนทางสังคมของเยาวชน ทุนทางสังคมของเยาวชนกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน และการใช้สื่อกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน ดังนั้นวิธีดำเนินการวิจัยจึงเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดประกอบในงานวิจัยดังนี้

ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตราด จำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง

จากตารางหาโร ยามานะ (Yamane, 1967 อ้างใน วิเชียร เกตุสิงห์, 2537) สรุปได้ว่าเมื่อมีประชากรมากกว่า 100,000 คน ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ดังนั้นจากจำนวนประชากร

ในจังหวัดตราดจำนวน 221,827 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 400 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากทุกอำเภอที่อยู่ในจังหวัดตราด ซึ่งมีทั้งหมด 6 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ อำเภอเขาสมิง อำเภอเกาะช้าง และอำเภอแหลมงอบ โดยสุ่มจากตำบล โดยให้ทุกตำบลในแต่ละอำเภอในจังหวัดมีโอกาสถูกเลือกเท่าเทียมกัน และแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 15 ถึง 24 ปี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน
2. การเก็บข้อมูลใช้วิธีแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ด้วยการแจกแบบสอบถามตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น อาคารสำนักงาน สถานที่ราชการ โรงเรียน มหาวิทยาลัย ฯลฯ ในตำบลที่ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถจำแนกตามสมมติฐานหลักได้ดังนี้

สมมติฐาน 1: การใช้สื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมของเยาวชน

ตัวแปรต้น: การใช้สื่อยังมีผลต่อทุนทางสังคม และสื่อพื้นบ้าน

ตัวแปรตาม: ทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย และด้านความไว้วางใจ

สมมติฐาน 2: ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมของเยาวชน

ตัวแปรต้น: เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพบิดา และอาชีพมารดา

ตัวแปรตาม: ทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย และด้านความไว้วางใจ

สมมติฐาน 3: ทุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

ตัวแปรต้น: ทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย และด้านความไว้วางใจ

ตัวแปรตาม: การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

สมมติฐาน 4: การใช้สื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

ตัวแปรต้น: การใช้สื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้าน

ตัวแปรตาม: การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาและค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งได้มีการอ้างอิงเนื้อหาของแบบสอบถามในส่วนของทุนทางสังคมมาจากหนังสือชื่อ “โครงการกำหนดดัชนีชี้วัดทางสังคม” ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษาและวิจัย โดยการใช้การสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายปิด โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ อาชีพบิดา และอาชีพมารดา มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) มีจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชน (Media Use) สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อพื้นบ้าน ได้แก่

สื่อโทรทัศน์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ความบ่อยในการดูต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการดูแต่ละครั้ง ช่วงเวลาที่ดู และประเภทของรายการโทรทัศน์ที่ชอบดู

สื่อวิทยุ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ความบ่อยในการฟังต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการฟังแต่ละครั้ง ช่วงเวลาที่ฟัง และประเภทของรายการวิทยุที่ชอบฟัง

สื่อหนังสือพิมพ์ มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ความบ่อยในการอ่านต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการอ่านแต่ละครั้ง ช่วงเวลาที่อ่าน และประเภทของข่าวที่ชอบอ่าน

สื่ออินเทอร์เน็ต มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ความบ่อยในการใช้ต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการใช้แต่ละครั้ง ช่วงเวลาที่ใช้ และเข้าไปใช้เพื่ออะไร

สื่อพื้นบ้าน มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

(Check list) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ท่านเข้าร่วมและซาบซึ้งถึงความสำคัญของการจัดงานวันวีรกรรมทหารเรือไทยในยุทธนาวีที่เกาะช้าง ท่านเข้าร่วมและซาบซึ้งถึงความสำคัญของการจัดงานวัดตราดรำลึก ท่านเข้าร่วมและภาคภูมิใจกับความสำคัญของการจัดงานวันระกำหวาน ท่านภาคภูมิใจในภาษาท้องถิ่น (ภาษาตราด) ท่านภาคภูมิใจในการเล่นพื้นบ้านของจังหวัดในงานศพที่เรียกว่า “รำสวด” และท่านภาคภูมิใจในการเล่นพื้นบ้านของจังหวัดที่เรียกว่า “สะบ้าล้อ”

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม (Social Capital) ได้แก่

ทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย (Group and Network) เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's scale คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งจะให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว มีจำนวนทั้งหมด 8 ข้อ

ทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ (Trust) เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งจะให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว มีจำนวนทั้งหมด 29 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (Participation in Social Activities) ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) คือ มี หรือไม่มี และสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ จำนวนทั้งหมด 11 ข้อ

ลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มีลักษณะเป็นคำถามทั้งแบบเลือกตอบ (Check List) และสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ จำนวนทั้งหมด 9 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้มีการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอคำแนะนำในการนำไปปรับปรุงและแก้ไข หลังจากนั้นนำ

แบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

2. การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดไปทดสอบก่อน (Pretest) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำคำตอบที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Conbach's Alpha Coefficient) พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

วิธีการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยการให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลด้วยตัวเอง และรอรับแบบสอบถามทันที ซึ่งในแบบสอบถามจะมีเนื้อหาการแนะนำตัวของผู้วิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาทำการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าสถิติและทดสอบสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้อัตราร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ อาชีพบิดา และอาชีพมารดา การใช้สื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้านของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด ทูทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด รวมไปถึงลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อดูความสามารถของตัวแปรต้นในการพยากรณ์ตัวแปรตาม และใช้ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยใช้ค่าน้ำหนักของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน หรืออาจเรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) หรือค่าเบต้า (β) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าว

ระดับการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้การยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และการใช้สื่อต่าง ๆ กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่ายและด้านความไว้วางใจ และเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อต่าง ๆ กับทุนทางสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด พบว่า

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในที่นี้คือ รายได้และอาชีพบิดา มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย และมีความสัมพันธ์ทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) หรือค่าเบต้า (β) เท่ากับ .006 และ .004 ตามลำดับ

การใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้คือ สื่ออินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย และมีความสัมพันธ์ทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) หรือค่าเบต้า (β) เท่ากับ .006

การใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้คือ สื่อโทรทัศน์และสื่อพื้นบ้าน มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) หรือค่าเบต้า (β) เท่ากับ .017 และ .008 ตามลำดับ

การใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้คือ สื่อพื้นบ้าน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และมีความสัมพันธ์ทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีค่าพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta Weight) หรือค่าเบต้า (β) เท่ากับ .015

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง การใช้สื่อมวลชน ทุนทางสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้านของเยาวชนกับทุนทางสังคมและการมีส่วนร่วมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยร่วมหรือปัจจัยอื่น ๆ อย่างเช่น สถานภาพ

ทางเศรษฐกิจและสังคมกับทุนทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-23 ปีและเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตราดจำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งใช้คำร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุ (Multiple Linear Regression Analysis) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามด้วย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 15-18 ปี ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือปวช. ได้รับเงินต่ำกว่า 2,500 บาทต่อเดือน มีบิดาและมารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว หรือเจ้าของกิจการ

สรุปผลข้อมูลการใช้สื่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการดูโทรทัศน์ทุกวัน แต่ละครึ่งมีการดูประมาณ 2 ชั่วโมง มีการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน และแต่ละครั้งมีการใช้มากกว่า 3 ชั่วโมง โดยจะดูละครและเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนมาก มีการฟังวิทยุและอ่านหนังสือพิมพ์ 1-2 วันต่อสัปดาห์ และแต่ละครั้งมีการฟังและอ่านน้อยกว่า 1 ชั่วโมง และมักจะเป็นการฟังเพลงและอ่านคอลัมน์บันเทิง อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมและเข้าข้างกับความสำคัญของการจัดงานประจำปีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานวันตราดรำลึก งานวันระกำหวาน และงานวันวีรกรรมทหารเรือในยุทธนาวีที่เกาะช้าง ภาคภูมิใจกับการเล่นพื้นบ้านในงานศพที่เรียกว่า “รำสวด” และการเล่นพื้นบ้านที่เรียกว่า “สะบ้าล้อ” และภาคภูมิใจในภาษาตราด

สรุปผลข้อมูลทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถให้เพื่อนปรึกษาหารือปัญหาภายในครอบครัวของเพื่อนกับเขาได้มากที่สุด รองลงมาคือ สามารถปรึกษาหารือปัญหาภายในครอบครัวของเขากับเพื่อนได้ สามารถขอความช่วยเหลือด้านการงาน/ การเรียนของเขาจากเพื่อนได้ มักมีการพูดคุยเรื่องเกี่ยวกับปัญหาด้านต่างๆในชุมชนกับกลุ่มเพื่อนของเขา เวลาทำกิจกรรมต่าง ๆ มักจะทำกับกลุ่มเพื่อน สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการงาน/ การเรียนแก่เพื่อนได้ สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่เพื่อนได้ และสุดท้ายสามารถขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากเพื่อนได้

สรุปผลข้อมูลทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความไว้วางใจครู อาจารย์

มากที่สุด รองลงมาคือทหาร ข้าราชการจากโทรทัศน์ บุคคลทั่วไปในชุมชน ข้าราชการส่วนภูมิภาค เช่น นายอำเภอ ตำรวจ ข้าราชการองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี ข้าราชการวิทยุ ข้าราชการวิทยุชุมชน ข้าราชการจากหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น บุคคลที่มีระดับการศึกษาแตกต่าง บุคคลทั่วไปในตลาด นักการเมืองระดับชาติ เช่น สส. องค์กรเพื่อการพัฒนาที่ไม่ใช่ภาครัฐ (NGO) บุคคลที่มีอาชีพแตกต่าง บุคคลที่นับถือศาสนาแตกต่าง พ่อค้าแม่ค้า บุคคลที่มีฐานะทางการเงินแตกต่าง นักข่าว หมอ และพยาบาล บุคคลทั่วไปในอำเภอ พระ บุคคลที่พูดภาษาแตกต่าง บุคคลทั่วไปในจังหวัด บุคคลทั่วไปในสังคม แรงงานต่างถิ่นที่เป็นคนไทย และอันดับสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างมีความไว้วางใจน้อยที่สุดคือ แรงงานต่างถิ่น

สรุปผลข้อมูลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางสังคมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 13.75 โดยที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมรณรงค์ กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมกีฬา และนันทนาการ กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมด้านวิชาการและสติปัญญา กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และสุดท้ายคือ กิจกรรมด้านการเมือง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สำหรับลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเข้าไปมีส่วนร่วมในงาน/ กิจกรรมด้วยความสมัครใจโดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดงานและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้จัดการงาน/ กิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ แบบที่ผู้ใหญ่ออกให้มีส่วนร่วมในงาน/ กิจกรรมโดยให้ของรางวัล แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดงาน เช่น ทำความสะอาด อ่านคำเปิดงาน แต่งกายที่ผู้ใหญ่จัดให้ ร่วมอภิปรายหรือบรรยาย แสดงบนเวที เช่น รำ ร้องเพลง เป็นต้น แบบที่ผู้ใหญ่มอบหมายให้ทำกิจกรรมโดยมีโอกาสรับรู้และสมัครใจทำ แต่การตัดสินใจและวางแผนเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ แบบที่ผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น โดยมีผู้ใหญ่มารับฟัง และผู้ใหญ่เป็นผู้จัดงาน/ กิจกรรม แบบที่เป็นผู้ริเริ่มงาน/ กิจกรรมและกำหนดรายละเอียดในงานเอง โดยปรึกษาผู้ใหญ่ หรือบางครั้งก็ไม่ได้ปรึกษาผู้ใหญ่ แบบที่ผู้ใหญ่บอกให้ทำโดยไม่เข้าใจว่ามาทำไมหรือมาเพื่ออะไร และปฏิเสธไม่ได้ แบบที่ผู้ใหญ่เป็น

ผู้คิดริเริ่ม และเยาวชนตัดสินใจว่าจะจัดงาน/ กิจกรรมหรือไม่ จัดอย่างไร แบบที่ผู้ใหญ่วางแผนและดำเนินการทุกอย่าง โดยให้เยาวชนมาปรึกษา รับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ และร่วมเป็นผู้ตัดสินใจด้วย และสุดท้ายคือ แบบที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ใหญ่เป็นผู้จัด โดยมีข้อจำกัดหรือขอบเขตในการแสดงออก และแสดงความคิดเห็น และยังไม่เข้าใจในกิจกรรมมากนัก

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด

1.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ บิดา อาชีพมารดา มีเพียงรายได้และอาชีพบิดาเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย คือเยาวชนที่มีรายได้สูงกว่า จะมีทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่ายสูงกว่า ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจจะเป็นไปตามหลักการและเหตุผลที่ว่า เยาวชนที่มีรายได้ที่สูงนั้น ไม่มีความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีแบบเหลือกินเหลือใช้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็มีแบบพอกินพอใช้ไม่ขัดสน จึงทำให้เยาวชนกลุ่มนี้มีโอกาสและมีความสามารถในการพบปะ ทำกิจกรรม และเข้ากลุ่มเพื่อนฝูงได้มากกว่าเยาวชนที่มีรายได้น้อยกว่า ที่พวกเขาอาจจะต้องเอาเวลาไปหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง ต้องใช้เงินอย่างประหยัดเพื่อให้เพียงพอต่อรายจ่ายในแต่ละเดือน อีกทั้งการไปพบปะ ทำกิจกรรม และเข้ากลุ่มเพื่อนฝูงอาจจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ริเวอร์ ปีเตอร์สัน และเจน เช่น (River, Peterson & Jensen, 1971 อ้างใน สุนันทา อ่อนรัมย์, 2547) ที่ว่า รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่แน่นอนว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่าย่อมมีความเป็นไปได้ในการเลือกกระทำสิ่งที่คิดว่าดี เป็นประโยชน์กับตัวเอง รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้มากกว่า แม้ว่าทางเลือกนั้นต้องใช้เงินมากกว่า ส่วนผู้มีรายได้น้อยย่อมมีข้อจำกัดด้านการเงินในการคิดหรือกระทำสิ่งต่างๆ

สำหรับอาชีพบิดานั้นพบว่า เยาวชนที่มีบิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือเจ้าของกิจการนั้น จะมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย ซึ่งเป็นการสนับสนุนเหตุผลที่ว่า เยาวชนที่มีรายได้สูงจะมีทุนทางสังคม

ด้านกลุ่มและเครือข่ายสูงกว่าเยาวชนที่มีรายได้ต่ำกว่าด้วย และที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากว่า เมื่อพิจารณาจำนวนเงินเดือนของผู้ที่ประกอบอาชีพต่างๆ นั้น แนนอนว่ารายได้ต่อเดือนของผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือเป็นเจ้าของกิจการย่อมมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น อาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ พ่อค้าแม่ค้า หรือลูกจ้าง อีกทั้งจังหวัดตราดก็เป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากมาย อย่างเช่น เกาะช้าง เกาะกูด จึงทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างเจ้าของโรงแรม ที่พัก ขนส่งมวลชน ร้านค้า และร้านอาหาร สามารถสร้างรายได้ได้มาก จึงทำให้คนกลุ่มนี้สามารถจ่ายเงินเดือนให้กับลูกได้มากกว่าอาชีพอื่นๆ และส่งผลให้ลูกของพวกเขาสามารถมีเงินไปใช้ในการรวมกลุ่มและพบปะเพื่อนฝูงได้มากกว่า

1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ บิดา อาชีพมารดา ไม่มีตัวแปรใดเลยที่มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า การที่คนเราจะมีความไว้วางใจผู้อื่นนั้น ไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกว่า บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง มีระดับการศึกษาแค่ไหน ประกอบอาชีพอะไร หรือมีรายได้มากไหม แต่จะพิจารณาจากปัจจัยภายในว่า บุคคลนั้นเป็นคนดีหรือไม่ มีการแสดงออกทางคำพูดและกิริยาท่าทางเป็นอย่างไร สามารถมอบความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้แก่เขาได้มากน้อยเพียงใด อีกทั้งการที่จะตัดสินใจว่า บุคคลนั้น ๆ สามารถเชื่อถือหรือไว้วางใจได้หรือไม่นั้น ย่อมต้องใช้เวลาในการศึกษากัน ดังเช่นแนวความคิดของ เรโนลด์ (Reynolds, 1997) กล่าวว่า ความไว้วางใจเป็นวิธทางหนึ่งของการสะท้อนสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลซึ่งความไว้วางใจของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างและพัฒนา แต่ก็ไม่สามารถระบุได้ว่าการสร้างความไว้วางใจจะต้องใช้เวลาานหรือใช้เวลาสั้น

2. การใช้สื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด

2.1 การใช้สื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การใช้สื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้าน มีเพียงสื่ออินเทอร์เน็ตเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่าย เนื่องจากเป็นที่ทราบ

กันคืออยู่ว่า ปัจจุบันนี้สื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้คน ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันในการพูดคุยหรือทำธุรกรรมต่าง ๆ มีความรวดเร็วและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้คนที่อยู่ห่างกันทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ และยังสามารถทำให้บุคคลที่ไม่เคยพูดคุยพบปะ หรือขาดการติดต่อกันไปเป็นเวลานานสามารถกลับมาติดต่อกันได้อีกครั้งผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตนี้ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ facebook เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ได้รับความนิยมจากผู้คนเป็นจำนวนมาก ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือเยาวชนไทยในจังหวัดตราดด้วย ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน ใช้นานกว่า 3 ชั่วโมงต่อครั้ง และใช้ในการเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์ facebook เป็นส่วนใหญ่ จึงอาจเป็นไปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ facebook นี้เป็นช่องทางหนึ่งที่เยาวชนใช้ในการพูดคุยระหว่างกันหรือปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม เพราะเป็นช่องทางที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างง่าย สะดวก และรวดเร็ว อีกทั้งยังไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายไปกับการเดินทาง ไม่เหมือนกับสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ที่เป็นการสื่อสารทางเดียว จึงไม่สามารถช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเยาวชนได้ อีกทั้งยังต่างจากสื่อพื้นบ้านที่อาจจะช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ แต่เยาวชนยังคงต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีระ ลีลวม (2542) ศึกษาศักยภาพของทุนทางสังคมในชุมชนไซเบอร์ พบว่า คอมพิวเตอร์ไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร หรือการทำงานในโลกสมัยใหม่เท่านั้น แต่คอมพิวเตอร์เปรียบเสมือนเป็นจุดเชื่อมต่อความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้คนโดยทำหน้าที่เป็นเหมือนจุดนัดพบของกลุ่มสื่อสาร

2.2 การใช้สื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การใช้สื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้าน มีเพียงสื่อโทรทัศน์และสื่อพื้นบ้านเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนในจังหวัดตราดส่วนใหญ่จะดูละครโทรทัศน์ แต่ดูช่วงเวลา 18.00-21.00 น. ซึ่งในช่วงเวลานั้นละครที่ถูกฉายจะเป็นละครที่ตามสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ได้มีการพิจารณาแล้วว่า เป็นละครที่เหมาะสมกับเยาวชน เพราะเป็นละครที่นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีการสอดแทรกเนื้อหาสาระและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชน แสดงให้เห็นถึงการกระทำทั้งที่ดีและ

ไม่ดีพร้อมกับผลของการกระทำทั้ง 2 ด้านด้วย จึงช่วยทำให้เยาวชนรู้จักการปฏิบัติตัวในแบบที่ถูกที่ควร สามารถวางตัวได้เหมาะสมกับวัยและกาลเทศะ อีกทั้งยังช่วยสอนให้เยาวชนเข้าใจโลกมากขึ้น สอนให้รู้จักมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มอย และเชิร์ฟเฟ (Moy & Scheufele, 2000) ที่พบว่า ความไว้วางใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิง ซึ่งรายการโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิงในที่นี้คือ เกมโชว์ต่าง ๆ การแข่งขันกีฬาที่ได้รับชัยชนะ และละครโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์สังคม ละครที่แสดงถึงความปลอดภัยของชีวิต เช่นเดียวกับงานวิจัยของแคพเพลล่า ลี และเซ้าท์เวลล์ (Cappella, et al., 1997) ที่กล่าวว่า การดูรายการหรือละครที่ตลกหรือมีสถานการณ์ที่ตลกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความไว้วางใจ

สำหรับสื่อพื้นบ้าน ซึ่งในที่นี้ก็คือการเข้าร่วมและเข้าชั่งกับความสำเร็จของการจัดงานประจำปีของจังหวัดตราด ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญกับคนตราดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นงานวันตราราลึก ที่เป็นการจัดงานเพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและพระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงแลกเอาจังหวัดตราดกลับคืนมา และทรงยอมเสียจังหวัดพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณไป และเป็นการรำลึกถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองเมืองตราด งานวันวีรกรรมทหารเรือไทยในยุทธนาวีที่เกาะช้าง ที่จัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ระลึกถึงและยกย่องเชิดชูวีรกรรมอันหาญกล้าของราชนาวีไทยในการทำยุทธนาวีกับเรือรบของฝรั่งเศสที่เกาะช้าง และงานวันระกำหวาน ที่ต้องการจัดแสดงถึงผลไม้และของดีของจังหวัดตราด ซึ่งงานเหล่านี้จะมีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เป็นงานที่คนในจังหวัดตราดสร้างขึ้น และยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมา จนอาจกล่าวว่าเป็นประเพณีหรือวัฒนธรรมของคนตราดไปแล้ว ซึ่งวัตถุประสงค์หลัก ๆ ของการจัดงานก็คือ เพื่อต้องการสร้างการรับรู้และสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนรุ่นหลัง ให้พวกเขาได้มีความรู้สึกร่วมกับสิ่งเหล่านี้และเหตุการณ์เหล่านี้ ซึ่งเรื่องราวหรือประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นนี้เองที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน (กาญจนา แก้วเทพ, 2548)

อีกทั้งสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ เป็นสองสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยประสานและผูกมัดคนไว้ในสังคมเดียวกัน เป็นสิ่งที่ช่วยให้สังคมคงอยู่ เพราะเป็นการเสริมสร้างความผูกพันทางจิตใจของคน

เข้าไว้ด้วยกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2541) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่แน่นอนว่า เมื่อคนในจังหวัดตราด รวมไปถึงเด็กและเยาวชนในจังหวัดตราดด้วย มีการร่วมรับรู้ ชာบซั้ง และภาคภูมิใจกับความสำคัญของงานต่าง ๆ รวมไปถึงการเล่นและภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแล้ว สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้พวกเขามีความผูกพันกันทางจิตใจ รู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นครอบครัวเดียวกัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

3. ทูทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทูทางสังคมทั้งด้านกลุ่มและเครือข่าย และทูทางสังคมด้านความไว้วางใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน แต่จากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เราจะพบว่าทูทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่ายมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม โดยมีค่า $p\text{-value} = .06$ ซึ่งอยู่ในระดับที่เกือบจะมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั้นหมายความว่ามีความเป็นไปได้ที่ทูทางสังคมจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนไทยในจังหวัดตราด อาจเนื่องมาจากว่า การที่เด็กและเยาวชนกลุ่มที่มีการไปพบปะพูดคุยหรือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับกลุ่มเพื่อนของตนเองนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาไปเป็นการเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และเป็นกิจกรรมที่มีสมาชิกมากขึ้น เป็นกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น เนื่องจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่มเพื่อนนั้นก็ถือได้ว่าเป็นสังคมกลุ่มใหม่ที่นอกเหนือไปจากครอบครัว เด็กและเยาวชนต้องมีการปรับตัว และเรียนรู้ความคิดและการกระทำต่างๆ เพื่อที่จะสามารถอยู่รวมและเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้นสำหรับเด็กกลุ่มนี้ที่จะพัฒนาไปเป็นการปรับตัว เรียนรู้ และทำความเข้าใจในความคิด วิถีชีวิต รวมไปถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างด้วย อีกทั้งเด็กและเยาวชนในช่วงวัยนี้เป็นช่วงอายุที่ต้องการการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม อยู่ในช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ โดยจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น มีความสามารถในการรู้จัก ต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับเหตุผล และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องการแสดงความคิดเห็นของตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (นันท์มนัส สังขพิทักษ์, 2552)

4. การใช้สื่อต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การใช้สื่อพื้นบ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

นอกจากสื่อพื้นบ้านจะมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้วย อาจจะเป็นไปได้ว่า เมื่อคนในจังหวัดตราดมีการร่วมรับรู้ ชาร์บซั้ง และภาคภูมิใจกับความสำคัญของงานต่าง ๆ รวมไปถึงการเล่นและภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแล้ว สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้พวกเขามีความผูกพันกันทางจิตใจ รู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นครอบครัวเดียวกัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันและเมื่อคนในชุมชนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งและภาคภูมิใจแล้ว พวกเขาจะอยากที่จะดูแลรักษาบ้านเกิดของพวกเขาให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น (อภิเชษฐ์ เทพศิริ, 2555) เช่นเดียวกับเยาวชนไทยในจังหวัดตราดด้วยที่เด็กและเยาวชนกลุ่มที่มีการใช้สื่อพื้นบ้าน หรือเป็นกลุ่มที่ซาบซึ้งกับค่าของการจัดงานต่าง ๆ และภาคภูมิใจกับการเล่นและภาษาท้องถิ่นนั้น จะมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ถึงแม้จะเป็นการเข้าร่วมแบบเข้าไปมีส่วนร่วมในงาน/ กิจกรรมด้วยความสมัครใจ แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดงานและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้จัดการงาน/ กิจกรรม อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงจิตใต้สำนึกของเยาวชนที่ต้องการดูแลรักษาชุมชนหรือบ้านเกิดของตนเอง เพราะเมื่อเราพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมที่เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมพบว่า กิจกรรม 3 อันดับแรกที่เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมรณรงค์ และกิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยดูแลรักษาชุมชนทั้งสิ้น

อีกทั้งการที่เด็กและเยาวชนมีการเข้าร่วมงานประจำปีต่าง ๆ นั้นอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่ใหญ่ขึ้น และเป็นกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนจะได้มีส่วนร่วมแบบมีความสำคัญหรือได้แสดงบทบาทในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมมากขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินกิจกรรม หรือแม้แต่ประเมินผล เนื่องจากเด็กและเยาวชนในช่วงวัยนี้เป็นช่วงอายุที่ต้องการการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม อยู่ในช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ โดยจะเป็นตัวของตนเองมากขึ้น มีความสามารถในการรู้จัก ต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับเหตุผล และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องการแสดงความคิดเห็นของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (นันท์มนัส สังขพิทักษ์, 2552)

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่ารายได้ของคนเป็นสิ่งสำคัญต่อการการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจาก

การไปพบปะ ทำกิจกรรม และเข้ากลุ่มเพื่อนฝูงหรือสังคมต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของริเวอร์ ปีเตอร์สัน และเจน เช่น (River, Peterson, & Jensen, 1971 อ้างใน สุนันทา อ่อนรัมย์, 2547) ที่ว่า รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิด ของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่แน่นอนว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่าย่อมมีความเป็นไปได้ในการเลือกกระทำสิ่งที่คิดว่าดีเป็นประโยชน์กับตัวเอง รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้มากกว่า แม้ว่าทางเลือกนั้นต้องใช้เงินมากกว่า ส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยย่อมมีข้อจำกัดด้านการเงินในการคิดหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น เยาวชนที่มีรายได้ที่มากกว่าหรือเยาวชนที่พ่อแม่สามารถให้เงินเดือนได้มากกว่านั้นจึงมีโอกาสและมีความสามารถในการพบปะหรือรวมกลุ่มเพื่อนฝูงได้มากกว่าเยาวชนที่มีรายได้น้อยกว่า

ด้านการใช้สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อพื้นบ้าน ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สื่อที่สามารถช่วยพัฒนาทุนทางสังคมให้แก่เด็กและเยาวชนไทยในจังหวัดตราด คือ สื่ออินเทอร์เน็ต

เนื่องจากปัจจุบันนี้สื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะกับชีวิตของเด็กและเยาวชนที่มีการเข้าใช้สื่อได้อย่างง่ายและหลากหลาย สื่ออินเทอร์เน็ตช่วยทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันในการพูดคุยหรือทำธุรกรรมต่างๆ มีความรวดเร็วและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ช่วยทำให้ผู้คนที่อยู่ห่างกันทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ และยังสามารถทำให้บุคคลที่ไม่เคยพูดคุย พบปะหรือขาดการติดต่อกันไปเป็นเวลานานสามารถกลับมาติดต่อกันได้อีกครั้งผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตนี้ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ facebook เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ได้รับความนิยมจากผู้คนเป็นจำนวนมาก และหนึ่งในนั้นก็คือเยาวชนไทยในจังหวัดตราดด้วย ซึ่งเมื่อเราพิจารณาจากข้อมูลการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนไทย ในจังหวัดตราดพบว่า เยาวชนมีการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน ใช้นานกว่า 3 ชั่วโมงต่อครั้ง และใช้ในการเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์ facebook เป็นส่วนใหญ่ และมีการเข้าใช้มากกว่าสื่ออื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ facebook นี้เป็นช่องทางหนึ่งที่เยาวชนใช้ในการพูดคุยระหว่างกันหรือปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม เพราะเป็นช่องทางที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างง่าย สะดวก และรวดเร็ว

อีกทั้งยังไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายไปกับการเดินทาง ไม่เหมือนกับสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ที่เป็นการสื่อสารทางเดียว จึงไม่สามารถช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเยาวชนได้ อีกทั้งยังต่างจากสื่อพื้นบ้านที่อาจจะช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ แต่เยาวชนยังคงต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมากกว่า

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า การใช้สื่อโทรทัศน์ของเยาวชนไทยในจังหวัดตราดมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจ ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานและข้อค้นพบของเกิร์บเนอร์ (Gerbner, 1970) ซึ่งจากการศึกษาของเกิร์บเนอร์ (Gerbner, 1970) เกี่ยวกับการเปิดรับเนื้อหาารุนแรงทางโทรทัศน์และการรับรู้ของประชาชนต่อภัยอาชญากรรมในสังคมอเมริกัน โดยเขาได้ตั้งสมมติฐานว่า ผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์มาก (Heavy Viewer) จะรับรู้ว่าจะสังคมมีภัยอันตรายมากเหมือนเช่นที่นำเสนอในโทรทัศน์หรือไม่ และผู้ที่เปิดรับน้อย (Light Viewer) จะรับรู้ว่าจะสังคมมีภัยอาชญากรรมน้อยกว่าหรือไม่ หรือผู้ดูโทรทัศน์น้อยจะรับรู้ภัยอาชญากรรมตรงตามสถิติของหน่วยงานราชการได้มากกว่าผู้ดูโทรทัศน์มากหรือไม่ เนื่องจากว่าโทรทัศน์ในอเมริกามักจะนำเสนอภาพของภัยอาชญากรรมอย่างโดดเด่นมาก ปรากฏว่าได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์น้อยจะรับรู้ภัยอาชญากรรมได้ตรงตามสถิติของหน่วยงานราชการมากกว่าผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์มาก ในขณะที่ผู้ที่เปิดรับโทรทัศน์มากจะรับรู้ว่าจะสังคมมีภัยอาชญากรรมมากกว่าเกินความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะโทรทัศน์มักนำเสนอภัยอาชญากรรมอย่างโดดเด่นเข้มข้นจนดูมากเกินไปจนเกินความเป็นจริง ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวเขาได้สรุปว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลในการปลุกฝังหรือสร้างโลกหรือสร้างทัศนะของบุคคลต่อโลกรอบตัว ซึ่งบางครั้งอาจจะเป็นทัศนะที่เพี้ยนเบี่ยง ผิดเพี้ยน หรือไม่ตรงกับโลกแห่งความเป็นจริง

เมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อมูลการใช้สื่อโทรทัศน์ของเด็กและเยาวชนไทยในจังหวัดตราดพบว่า เยาวชนไทยในจังหวัดตราดส่วนใหญ่จะดูละครโทรทัศน์ และดูช่วงเวลา 18.00-21.00 น. โดยดูเพียงแค่ประมาณ 2 ชั่วโมงต่อครั้ง ซึ่งในช่วงเวลานั้นละครที่ถูกฉายจะเป็นละครที่ตามสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ได้มีการพิจารณาแล้วว่า เป็นละครที่เหมาะสมกับเยาวชน เพราะเป็นละครที่นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีการสอดแทรกเนื้อหาสาระและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชน แสดงให้เห็นถึงการกระทำทั้งที่ดีและไม่ดีพร้อมกับผลของการกระทำทั้ง 2 ด้านด้วย จึงช่วยให้เยาวชนรู้จักการปฏิบัติตัวในแบบที่ถูกที่ควร สามารถวางตัว

ได้เหมาะสมกับวัยและกาลเทศะ อีกทั้งยังช่วยสอนให้เยาวชนเข้าใจโลกมากขึ้น สอนให้รู้จักมองโลกในแง่ดี

จากการเปรียบเทียบเราจะพบว่า ผู้รับเนื้อหาสาระจะมีความคิดและพฤติกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาที่สื่อมีการนำเสนอออกมาดังเช่นคำกล่าวของเกิร์บเนอร์ (Gerbner, 1970) ที่กล่าวว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลในการปลูกฝังหรือสร้างทัศนคติของบุคคลต่อโลกรอบตัว คือ ถ้าสื่อนำเสนอเนื้อหาที่มีความรุนแรง ผู้รับเนื้อหาก็จะมีทัศนคติไปในทางที่ไม่ดี อย่างเช่นผู้ดูโทรทัศน์ในอเมริกา ที่สื่อมักจะนำเสนอเนื้อหาที่รุนแรง ผู้รับเนื้อหาสาระก็จะคิดว่าสังคมมีภัยอาชญากรรมมากกว่าความเป็นจริง แต่ถ้าสื่อมีการนำเสนอเนื้อหาสาระที่ดี มีการสอดแทรกเนื้อหาสาระและความรู้ที่เป็นประโยชน์ ผู้รับเนื้อหาสาระก็จะมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย อย่างเช่น เยาวชนไทยในจังหวัดตราด ที่ดูละครที่นอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีการสอดแทรกเนื้อหาสาระและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วย เช่นละครเรื่อง แสบจัญป่วนหัวใจ ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ในช่วงเวลา 18.00 น. ซึ่งเป็นละครที่มีการนำเสนอมุมมองของครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่นให้แก่กัน มีการแสดงให้เห็นถึงการกระทำทั้งที่ดีและไม่ดีพร้อมกับผลของการกระทำทั้ง 2 ด้านด้วย จึงช่วยทำให้เยาวชนรู้จักการปฏิบัติตัวในแบบที่ถูกที่ควร

อีกทั้งยังช่วยสอนให้เยาวชนเข้าใจโลกมากขึ้น สอนให้รู้จักมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมอย และเชิร์ฟเฟ (Moy & Scheufele, 2000) ที่พบว่า ความไว้วางใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิง ซึ่งรายการโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิงในที่นี้ คือ เกมโชว์ต่าง ๆ การแข่งขันกีฬาที่ได้รับชัยชนะ และละครโทรทัศน์ที่สร้างสรรค์สังคม ละครที่แสดงถึงความปลอดภัยของชีวิต เช่นเดียวกับงานวิจัยของแคปเปลล่า, ลี และเซ้าท์เวลล์ (Cappella, et al., 1997) ที่กล่าวว่า การดูรายการหรือละครที่ตลกหรือมีสถานการณ์ที่ตลกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความไว้วางใจ

อีกทั้ง การศึกษายังพบอีกว่า การใช้สื่อพื้นบ้านของเยาวชนไทยในจังหวัดตราดมีความสัมพันธ์กับทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจและความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนด้วย

สื่อพื้นบ้านหรือสื่อประเพณี คือ วัฒนธรรมที่ได้สร้างสรรค์และสั่งสมมาตั้งแต่อดีต ไม่ว่าจะเป็นภาษา บทเพลง ดนตรี การละเล่น หัตถกรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม พิธีการ ประเพณี ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม หรือแม้กระทั่งวิถีชีวิต โดยมีบทบาทสำคัญ คือ ทำหน้าที่คุ้มครองรักษาวัฒนธรรมและการ

แสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของชุมชน และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ทางจิตใจและความภาคภูมิใจในชุมชนนั้น ๆ (ศรีปาน รัตติกาลชลกร, 2538) ซึ่งสื่อพื้นบ้านหรือสื่อประเพณีในการศึกษากับเยาวชนไทยในจังหวัดครั้งนี้คือ การเข้าร่วมและซาบซึ้งถึงความสำคัญของการจัดงานประจำปีของจังหวัดตราด ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญกับคนตราดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นงานวันตรารำลึก ที่เป็นการจัดงานเพื่อรำลึกถึงพระมหากษัตริย์และพระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงแลกเอาจังหวัดตราดกลับคืนมา และทรงยอมเสียจังหวัดพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณไป และเป็นการรำลึกถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญที่ฝรั่งเศสเข้ายึดครองเมืองตราด งานวันวีรกรรมทหารเรือไทยในยุทธนาวีที่เกาะช้าง ที่จัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ระลึกถึงและยกย่องเชิดชูวีรกรรมอันหาญกล้าของราชนาวีไทยในการทำยุทธนาวีกับเรือรบของฝรั่งเศสที่เกาะช้างเพื่อรักษาดินแดนไทยเอาไว้ และงานวันระกำหวาน ที่ต้องการจัดแสดงให้ผู้คนเห็นถึงผลไม้และของดีของจังหวัดตราด ซึ่งงานเหล่านี้จะมีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เป็นงานที่คนในจังหวัดสร้างสรรค์ขึ้น และยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมา จนอาจกล่าวว่าเป็นประเพณีหรือวัฒนธรรมของคนตราดไปแล้ว รวมไปถึงความภาคภูมิใจที่มีต่อการละเล่นพื้นบ้านที่เรียกว่า “สะบ้าล้อ” การละเล่นพื้นบ้านในงานศพที่เรียกว่า “รำสวด” และภาษาตราด ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนตราดเท่านั้น

วัตถุประสงค์หลักของการจัดงานต่าง ๆ ก็คือ เพื่อต้องการสร้างการรับรู้และสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนรุ่นหลังให้พวกเขาได้มีความรู้สึกร่วมกับสิ่งเหล่านี้และเหตุการณ์เหล่านี้ ซึ่งเรื่องราวหรือประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นนี้เองที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนรุ่นต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน (กาญจนา แก้วเทพ, 2548)

อีกทั้งสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ เป็นสองสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยประสานและผูกมัดคนไว้ในสังคมเดียวกัน เป็นสิ่งที่ช่วยให้สังคมคงอยู่ เพราะเป็นการเสริมสร้างความผูกพันทางจิตใจของคนเข้าไว้ด้วยกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2541) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่แน่นอนว่า เมื่อคนในจังหวัดตราดมีการร่วมรับรู้และซาบซึ้งกับความสำคัญของงานต่าง ๆ รวมไปถึงมีความภาคภูมิใจกับการละเล่นและภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแล้ว สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้พวกเขามีความผูกพันกันทางจิตใจ รู้สึกถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นครอบครัวเดียวกัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ

เมื่อคนในชุมชนมีความรู้สึกดังกล่าวแล้ว พวกเขาอยากที่จะดูแลรักษาบ้านเกิดของพวกเขาให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น (อภิเชษฐ์ เทพศิริ, 2555)

เช่นเดียวกับเยาวชนไทยในจังหวัดตราดด้วยที่เด็กและเยาวชนกลุ่มที่มีการใช้สื่อพื้นบ้าน หรือเป็นกลุ่มที่ซาบซึ้งกับค่าของการจัดงานต่างๆ และภาคภูมิใจกับการละเล่นและภาษาท้องถิ่นนั้น จะมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ถึงแม้จะเป็นการเข้าร่วมแบบเข้าไปมีส่วนร่วมในงาน/ กิจกรรมด้วยความสมัครใจ แต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดงานและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้จัดการงาน/กิจกรรม อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงจิตใต้สำนึกของเยาวชนที่ต้องการดูแลรักษาชุมชนหรือบ้านเกิดของตนเอง เพราะเมื่อเราพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมที่เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมพบว่า กิจกรรม 3 อันดับแรกที่เยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมรณรงค์ และกิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยดูแลรักษาชุมชนทั้งสิ้น

อีกทั้งการที่เด็กและเยาวชนมีการเข้าร่วมงานประจำปีต่าง ๆ นั้นอาจจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่ใหญ่ขึ้น และเป็นกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนจะได้มีส่วนร่วมแบบมีความสำคัญหรือได้แสดงบทบาทในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมมากขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม หรือแม้แต่การประเมินผล เนื่องจากเด็กและเยาวชนในช่วงวัยนี้เป็นช่วงอายุที่ต้องการการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม อยู่ในช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ โดยจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น มีความสามารถในการรู้จักคิด ต้องการคำอธิบายเกี่ยวกับเหตุผล และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องการแสดงความคิดเห็นของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (นันท์มนัส สังขพิทักษ์, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะพบว่า การใช้สื่อต่าง ๆ ของเยาวชนไม่ได้สร้างแต่ปัญหาให้แก่เด็กและเยาวชนเท่านั้น แต่การใช้สื่อเหล่านี้ยังช่วยพัฒนาทุนทางสังคมให้แก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย อย่างเช่น สื่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่ใช่เพียงแค่ทำให้เด็กและเยาวชนรับเอาวัฒนธรรมที่ไม่ดีของทางซีกโลกตะวันตกมาเท่านั้น แต่ยังสามารถช่วยพัฒนาทุนทางสังคมด้านกลุ่มและเครือข่ายของเยาวชนด้วย เช่นเดียวกับสื่อโทรทัศน์ ที่ถ้าเด็กและเยาวชนมีการเลือกดูรายการหรือละครที่สร้างสรรค์สังคม ก็สามารถช่วยพัฒนาทุนทางสังคมด้านความไว้วางใจได้เช่นกัน และสื่อสุดท้ายที่มีความสำคัญอย่างมากอีกสื่อหนึ่งก็คือ

สื่อพื้นบ้าน ซึ่งถือได้ว่าเป็นรากเหง้าอันสำคัญของคนไทยมาช้านาน ตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษมาจนถึงรุ่นลูกหลาน ได้มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยพัฒนาทุนทางสังคมของเยาวชน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชนด้วย ซึ่งเด็กและเยาวชน คือ อนาคตของชาติ เป็นผู้ที่เข้ามาบริหารประเทศต่อไปในอนาคต ดังนั้นหากเด็กและเยาวชนทุกคนมีทุนทางสังคมที่ดี ย่อมส่งผลให้ชุมชน สังคม และประเทศชาติดีและมีความเข้มแข็งตามไปด้วย อีกทั้งทุนทางสังคมก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งของระบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่ถ้าทุนทางสังคมมีความยั่งยืนและมั่นคง ทุนทางสังคมก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยขับเคลื่อนหรือผลักดันกระบวนการเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุผลลัพธ์สุดท้ายได้ นั่นคือ เกิดความสุขของผู้คนในชุมชน สังคม และประเทศชาติในที่สุด

บรรณานุกรม

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). **โครงการกำหนดดัชนีทุนทางสังคม เอกสารวิชาการ สมพ.1 ลำดับที่24 เล่มที่4/2548.**
- กาญจนา แก้วเทพ. (2548). **สื่อพื้นบ้านเพื่อการพัฒนาภาพรวมจากงานวิจัย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- กุศล สุนทรธาดา, กมลชนก ขำสุวรรณ, จิตตินันท์ เดชะคุปต์, นันทมนัส สังขพิทักษ์, ปิยฉัตร กลิ่นสุวรรณ และสุกัญญา เวชศิลป์. (2549). **รายงานการวิจัยการใช้ทุนทางสังคมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน.** นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ.
- โครงการการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2546. **เทอดศักดิ์ เดชคง. (2549). ดัชนีความสุข ทางรอดของสังคมไทย.** กรุงเทพฯ: ปิยอนด์พับลิชชิง.
- นันทมนัส สังขพิทักษ์. (2552). **การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีระ ลีวลม. (2542). **การศึกษาศักยภาพของทุนทางสังคมของชุมชนไซเบอร์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ธันว จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2551). **การศึกษาวิจัยเพื่อขยายผลสู่สาธารณะเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำ ดิน ป่า และเกษตร ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ: สหાયบล็อกและการพิมพ์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2537). **คู่มือการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติ.** นนทบุรี: ม.ป.พ.
- _____. (2537). **คู่มือการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2).** กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ศรีปาน รัตติกาลชลกร. (2538). **บทบาทของสื่อพื้นบ้านในวัฒนธรรมมอญในอำเภอพระประแดง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2552). **สารประชากร มหาวิทยาลัยมหิดล.** 18 (มกราคม 2552).
- สมพร เทพสิทธา. (2546). **การเดินตามรอยพระยุคลบาทเศรษฐกิจพอเพียง: ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต.** กรุงเทพฯ: สภาอุตุทฤษฎีสังคมแห่งชาติ.
- สุนันทา อ่อนรัมย์. (2547). **ความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการให้บริการของรถไฟฟ้ามหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2548). **เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม.** นนทบุรี: สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.

ภาษาอังกฤษ

- Capella, N. J., Lee, G, & Southwell, B. (1997). **The Effects of News and Entertainment on Interpersonal Trust: Political Talk Radio, Newspaper, and Television.** [Paper presented]. The Annual Conference of the International Communication Association: N.P.
- Gerbner, G. (1970). **Cultural Indicators : The Case of Violence in Television Drama.** Annual of the American Academy of Political and Social Science, 388, 69-81.

- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., & Signorielli, N. (1980). "The Mainstreaming of America : Violence Profile No.11". Journal of Communication, 30(3), 10-29.
- Kim, Sei-Hill. (2007). Media Use, Social Capital, and Civic Participation in South Korea. J & MC Quarterly, Autumn, 84(3), 477-494.
- Moy, P., & Scheufele, A. D. (2000). Media Effects on Political and Social Trust. Journalism & Mass Communication Quarterly, 77, 744-759.
- Nie, H. N., & Erbring, L. (2000). Internet and Society. [Preliminary Report]. Stanford Institute for the Quantitative Study of Society: N.P.
- Pasek, J., Kenski, K., Romer, D., & Jamieson, K. H. (2006). America' s Youth and Community Engagement: How Use of Mass Media is Related to Political Knowledge and Civic Activity among 14 to 22 years old. Communication Research, 33(3), 115-135.
- Putnam, R. (2000). Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community. New York : Simon & Schuster.
- Reynolds, L. (1997). The Trust Effect : Creating the High Trust, High Performance Organization (People Skills for Professional Series). America : Brearley.
- Rivers, Peterson and Jensen. (1971). The mass media and modern society (2nd edition). San Francisco : Rinehart Press.
- Romer, D., Jamieson, K. H., & Pasek, J. (2009). Building Social Capital in Young People : The Role of Mass Media and Life Outlook. Political Communication, 26, 26-65.
- Shah, D. V., McLeod, J. M., & Yoon, S. (2001). Communication, Context, and Community : An Exploration of Print, Broadcast and Internet Influences. Communication Research, 28(4), 464-506.
- Yamane, Taro. (1967). Statistic : An introductory analysis. New York : Harper and Row.

ข้อมูลจากสื่อออนไลน์

- กรมการศาสนา, กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). โครงการเมืองไทยคนดี. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.khondee.net/home/index.php>.
- อภิเชษฐ์ เทพศิริ. (2555). สื่อพื้นบ้านคืนคุณค่าให้บ้านเกิด. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2555, จาก djungspace.wordpress.com/ภาคี-พื้นที่นี้-ดีจัง-ทำ/